SlovakAid

STREDNODOBÁ STRATÉGIA ROZVOJOVEJ SPOLUPRÁCE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA ROKY 2014 - 2018

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

STREDNODOBÁ STRATÉGIA

ROZVOJOVEJ SPOLUPRÁCE

SLOVENSKEJ REPUBLIKY

NA ROKY 2014 - 2018

Bratislava 20. decembra 2013

Obsah

1. Úvod 4
2. Výzvy rozvojovej politiky na globálnej úrovni a príspevok SR 5
3. Vízia, ciele a princípy rozvojovej spolupráce SR 7
4. Teritoriálne a sektorové priority 9
   4.1 Teritoriálne priority 9
   4.2 Sektorové priority 10
   4.3 Prierezové témy 11
5. Programy bilatelárnej spolupráce 13
   5.1. Program rozvojových intervencií 13
   5.2. Program odovzdávania transformačných skúseností 14
   5.3 Program podnikateľských partnerstiev 15
   5.4 Program humanitárnej pomoci 16
   5.5 Program vládnych štipendií 17
   5.6 Program vysielania rozvojových pracovníkov a civilných expertov do rozvojových krajín 20
   5.7 Program rozvojového vzdelávania a verejnej informovanosti v SR 20
   5.8 Program budovania kapacít 21
6. Multilaterálna rozvojová pomoc 22
7. Nástroje bilaterálnej spolupráce 25
   7.1 Blokové dotácie 25
   7.2 Malá dotačná schéma 25
   7.3 Finančné príspevky ZÚ SR (mikrogranty) 25
   7.4 Dodávanie tovarov a sluţieb 26
   7.5 CETIR 26
   7.6 Start Up 26
   7.7 Trilaterálna spolupráca 27
   7.8 Účelové príspevky do medzinárodných organizácií 27
      7.8.1 Nástroj spolupráce SR a UNDP 27
      7.8.2 Fond technickej spolupráce SR a EBOR 27
   7.9 Úvery s grantovým elementom 28
   7.10 Finančné príspevky 28

7.11 Nástroj financovania štipendií 28
8. Riadiaci mechanizmus 29
8.1 Legislatívny a strategický rámec 29
8.2 Finančný rámec 29
8.3 Spolupráca s aktérmi rozvojovej spolupráce SR, koordinácia a koherencia politík pre rozvoj 30
8.4 Monitoring a evaluácia 31
8.5 Vykazovanie a zverejňovanie informácií, transparentnosť 32
8.6 Personálne kapacity MZVaEZ SR a SAMRS 33
9. Logická matica pre analýzu cieľov a indikátorov 33
Zoznam skratiek

1. Úvod

V roku 2014 vstupuje rozvojová pomoc SR do druhej dekády svojej existencie. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ SR) začalo poskytovať oficiálnu rozvojovú pomoc pod logom SlovakAid[1] v roku 2003. V nasledujúcich rokoch postupne vytvorilo inštitucionálny, právny a strategický rámec rozvojového programu. Vznikol odbor rozvojovej a humanitárnej pomoci (ORPO), Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS), bol prijatý zákon o oficiálnej rozvojovej pomoci, dve päťročné strednodobé stratégie a každoročné národné programy. Rozvojová pomoc sa stala integrálnou súčasťou zahraničnej politiky MZVaEZ SR a stratégie vonkajších ekonomických vzťahov. Do rozvojového programu sa postupne zapojila väčšina rezortov a štátnych inštitúcií, vznikla stabilná báza mimovládnych organizácií združená v Platforme mimovládnych rozvojových organizácií a do rozvojových aktivít vstúpili aj viaceré podnikateľské subjekty. Za 10 rokov bolo v takmer 20-tich krajinách implementovaných viac ako 400 projektov v celkovej hodnote cca 40 mil. eur.

V septembri 2013 bolo Slovensko prijaté za plnoprávneho člena Výboru pre rozvojovú pomoc v rámci Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD/DAC). Tento krok možno považovať aj za symbolické zavŕšenie desaťročnej integrácie do medzinárodnej donorskej komunity. Je to zároveň aj nová výzva na budovanie moderného, transparentného a efektívneho systému SlovakAid v čase, keď medzinárodné spoločenstvo definuje svoje rozvojové ciele po roku 2015.

V období prípravy a schvaľovania Miléniových rozvojových cieľov (MDGs) pred rokom 2000 bola SR prijímateľom pomoci. K príprave nových cieľov rozvoja po roku 2015 už pristupuje ako donorská krajina. Novému postaveniu, úlohám a zodpovednosti je prispôsobené aj strategické zameranie rozvojovej spolupráce SR.

Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2014-2018 (v poradí 3. rozvojová stratégia SR) reflektuje nové požiadavky, ktoré sú kladené na systém slovenskej rozvojovej spolupráce a vyplývajú najmä z prístupového procesu a členstva SR v OECD/DAC[2]. Definuje víziu, ciele a princípy SlovakAid, základné programy ako aj nástroje, ktoré budú v rámci týchto programov využívané. V dokumente sú zároveň definované teritoriálne a sektorové priority SlovakAid a riadiaci mechanizmus.

Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2014 – 2018 vychádza z hodnotenia predchádzajúcej stratégie na roky 2009 – 2013. Bola predmetom konzultácie so všetkými dôležitými aktérmi rozvojovej politiky SR, t.j. ministerstvami, ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy, mimovládnym, súkromným i akademickým sektorom.

Prvú etapu implementácie stratégie vyhodnotí MZVaEZ SR do konca roka 2016. Záverečné vyhodnotenie cieľov stratégie predloží MZVaEZ SR na rokovanie vlády SR do konca roka 2018. Na tento účel využije tabuľku cieľov, aktivít a indikátorov uvedenú v časti 9 tejto stratégie.

[1] Pojem SlovakAid označuje všetky aktivity spadajúce pod systém oficiálnej rozvojovej pomoci SR.
[2] http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/specialreviewoftheslovakrepublicsdevelopmentco-operation2011.htm

2. Výzvy rozvojovej politiky na globálnej úrovni a príspevok SR

V ostatnom desaťročí je agenda rozvojovej spolupráce konfrontovaná s významnými zmenami v globálnom meradle, na ktoré musí adekvátne reagovať. Centrá svetového hospodárskeho rastu sa postupne presúvajú nielen zo západu na východ, ale aj zo severu na juh. Napriek pretrvávajúcej značnej miere chudoby sa v rozvojových krajinách čoraz rýchlejšie formuje stredná vrstva, ktorá má zvyšujúce sa požiadavky na životnú úroveň. Dochádza tak k rastu medzinárodného obchodu, nárastu spotreby potravín a energie, vyčerpávaniu nerastných zdrojov, životné prostredie sa stáva zraniteľnejším a znižuje sa jeho odolnosť voči klimatickým zmenám. Okrem toho v dôsledku globálnej ekonomickej a finančnej krízy rastú v mnohých spoločnostiach sociálne nerovnosti a nezamestnanosť, čo zvyšuje riziko vzniku nových ohnísk napätia a konfliktov. Nestabilita je charakteristická aj pre oblasť globálnej bezpečnosti v dôsledku nárastu hrozieb, medzi ktoré patrí napr. organizovaný zločin, medzinárodný terorizmus, nelegálna migrácia, ako aj prírodné katastrofy.

Pre rozvojovú spoluprácu znamenajú vyššie uvedené výzvy potrebu hľadania efektívnych riešení v rámci globálneho partnerstva donorských krajín, nastupujúcich poskytovateľov rozvojovej pomoci, partnerských krajín, občianskej spoločnosti, súkromného i akademického sektora, medzinárodných inštitúcií a ďalších aktérov. Vyspelé a rozvojové krajiny sú rovnocennými partnermi v tomto spoločnom úsilí.

Napriek istému pokroku v plnení MDGs pretrváva vysoká miera chudoby najmä v krajinách subsaharskej Afriky. Do termínu splnenia cieľov zostávajú ešte dva roky, počas ktorých musia všetci aktéri medzinárodnej scény znásobiť svoje úsilie. Odstránenie chudoby je nevyhnutnou podmienkou pre zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja. Prostredníctvom programu bilaterálnej i multilaterálnej rozvojovej spolupráce SR prispieva k napĺňaniu MDGs, ktoré sú kľúčovým determinantom rozvojových aktivít SR. Aktívnym pôsobením v pracovných orgánoch OSN a EÚ sa bude SR aj naďalej podieľať na formovaní post-miléniových rozvojových cieľov a nového rozvojového rámca po roku 2015 s dôrazom na prepojenie troch dimenzií trvalo udržateľného rozvoja - ekonomickej, sociálnej a environmentálnej a ich previazaním na bezpečnosť. V rámci tohto úsilia bude SR venovať pozornosť aj otázke financovania rozvoja cez aktívne členstvo v Medzivládnom výbore expertov na financovanie trvalo udržateľného rozvoja pôsobiacom na pôde OSN.

Rozvojová politika SR bude vychádzať primárne z požiadaviek a potrieb partnerských krajín, pričom základným predpokladom jej udržateľného dopadu je vlastníctvo na strane prijímateľov pomoci. SR sa bude pri tvorbe rozvojovej politiky opierať v partnerských krajinách o znalosti a skúsenosti štátnych inštitúcií, mimovládnych organizácií, podnikateľského i akademického sektora i medzinárodných rozvojových organizácií. SR bude otvorená aj novým formám spolupráce s inými donormi, prioritne s partnermi z krajín Vyšehradskej štvorky (V4), s cieľom dosiahnuť komplementaritu a synergiu. SR bude podporovať koordináciu a deľbu práce medzi poskytovateľmi rozvojovej pomoci v partnerských krajinách. Spoluprácu s partnermi z V4 bude SR presadzovať aj počas predsedníctva V4 (2014-2015).

SR ako členská krajina najväčšieho donora na svete – Európskej únie – bude aktívne participovať na formovaní európskej rozvojovej politiky, bude sa usilovať o implementáciu Programu zmien a spolupracovať na tvorbe a smerovaní nástrojov vonkajšej pomoci EÚ. Predsedníctvo v Rade EÚ v druhom polroku 2016 využije SR aj na aktívnejšie zapojenie

EÚ13[3] do európskej rozvojovej politiky. K implementácii koncepcie koherencie politík pre rozvoj sa SR oficiálne zaviazala vstupom do platnosti Lisabonskej zmluvy (čl. 208). SR sa stotožňuje s tým, že rozvojové ciele nemožno dosahovať len zvyšovaním rozpočtu ODA, ale mnohé ďalšie politiky vyspelých krajín, najmä EÚ, majú závažné negatívne i pozitívne dôsledky na rozvoj krajín (napr. politiky obchodu, životného prostredia a klimatické zmeny, poľnohospodárstva, či financií).

Významnou výzvou v celosvetovom i národnom meradle zostáva financovanie rozvojovej spolupráce. V dôsledku hospodárskej krízy a konsolidačných opatrení klesajú objemy poskytovanej ODA a donorské krajiny sa vzďaľujú od plnenia cieľových hodnôt prijatých na medzinárodnej úrovni. Napriek spomínaným negatívnym vplyvom sa SR v ostatných rokoch podarilo udržať stabilnú výšku ODA. Vo vzťahu k cieľovým hodnotám prijatých na úrovni EÚ (dosiahnuť podiel ODA/HND v roku 2010 0,17 % a v roku 2015 0,33 %) SR udržiava od r. 2010 podiel na úrovni 0,09 % ODA/HND. SR je odhodlaná postupne plniť svoje cieľové hodnoty v závislosti od vývoja hospodárskej situácie krajiny. Počas platnosti novej strednodobej stratégie sa bude SR usilovať o postupné zvyšovanie rozpočtu ODA SR, najmä jej bilaterálnej časti. Zameria sa na efektivitu poskytovania pomoci a na oblasti a formy, v ktorých má pridanú hodnotu. Vzhľadom na limitované zdroje ODA sa SR bude snažiť rozvíjať a podporovať aj nové formy financovania rozvojových intervencií (napr. úvery s grantovým elementom), ktoré majú významný prínos pre rozvoj partnerských krajín.

[3] Bulharsko, Chorvátsko, Cyprus, Česká republika, Estónsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Poľsko, Rumunsko, Slovenská republika, Slovinsko

3. Vízia, ciele a princípy rozvojovej spolupráce SR

Vízia

Slovensko ponúka rozvojovú spoluprácu partnerským krajinám so zámerom prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju najmä prostredníctvom znižovania chudoby, posilňovania demokracie a dobrej správy vecí verejných. Stavia na svojej historickej skúsenosti a špecifickom príbehu krajiny, ktorá prešla náročným a úspešným procesom transformácie.

Základné ciele

- rozvoj ľudského potenciálu partnerských krajín najmä prostredníctvom podpory vzdelávania a zamestnanosti;
- podpora demokracie a dobrej správy vecí verejných vrátane dialógu občianskej spoločnosti a štátnych inštitúcií.

Pri napĺňaní vízie a cieľov sa SR opiera o:

- svoje transformačné skúsenosti z budovania inštitúcií samostatného štátu, rozvoja trhovej ekonomiky a napĺňania princípov demokracie;
- úspešnú integráciu do medzinárodných organizácií a zoskupení;
- nedávnu skúsenosť prijímateľa pomoci.

Princípy

Rozvojová spolupráca SR je integrálnou súčasťou zahraničnej politiky SR. Reflektuje zahraničnopolitické a ekonomické priority SR a je v súlade s princípmi a záväzkami medzinárodnej rozvojovej politiky a rozvojovej politiky Európskej únie. Pri jej tvorbe a implementácii sa SR ako plnoprávny člen Výboru OECD pre rozvojovú pomoc (DAC) riadi pravidlami prijímanými na jeho úrovni ako aj odporúčaniami vyplývajúcimi z prístupovej správy SR do DAC.

SR pri realizácii rozvojovej politiky uplatňuje **princípy efektívnosti** pomoci, prijaté na medzinárodnej úrovni vo forme Parížskej deklarácie, potvrdené Akčnou agendou z Akkry a záverečným dokumentom z Busanu. Ide o nasledovné princípy: vlastníctvo, zosúladenie, harmonizácia, riadenie pre dosahovanie výsledkov, vzájomná zodpovednosť a transparentnosť. Cieľom SR je dosiahnuť maximálny dopad rozvojovej spolupráce použitím disponibilných finančných zdrojov. SR kladie dôraz na zodpovednosť partnerských krajín za vlastný rozvoj a ich aktívnu účasť pri tvorbe národných rozvojových stratégií, ktorých priority sú určujúce pre nastavenie programu rozvojovej spolupráce SR. Komunikácia s partnerskými krajinami je základom pre tvorbu rozvojovej politiky SR. SR dbá na koordináciu a deľbu práce s inými donormi aktívnymi v partnerských krajinách a v tomto kontexte podporuje spoločné programovanie EÚ. Prostredníctvom zavedenia komplexného systému monitoringu a evaluácie rozvojových intervencií bude SR aplikovať princíp riadenia pre dosahovanie výsledkov a zároveň získavať spätnú väzbu pre zlepšenie rozhodovacích procesov. Zverejňovanie údajov o poskytovanej pomoci prostredníctvom spoločného otvoreného štandardu v zmysle busanských záverov bude kľúčové pre zodpovednosť, získanie podpory slovenskej verejnosti i verejnosti v partnerských krajinách pre rozvojovú spoluprácu a pre zvýšenie informovanosti o dosiahnutých výsledkoch.

Pre zvýšenie kvality a dopadu rozvojovej spolupráce bude SR klásť dôraz na **princíp koherencie politík pre rozvoj.** SR sa riadi definíciou OECD, podľa ktorej koherencia politík

pre rozvoj je snaha zabezpečiť, aby ciele a výsledky rozvojovej politiky vlády vyspelej krajiny neboli oslabované inými politikami tej istej vlády (napr. bezpečnostnou, obchodnou, environmentálnou, migračnou a i.), ktoré majú dopad na rozvojové krajiny[4]. Na tento účel MZVaEZ SR vypracuje stratégiu a využije tiež Koordinačný výbor pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci SR. Tému koherencie politík pre rozvoj bude SR presadzovať aj na úrovni medzinárodných organizácií a inštitúcií, najmä EÚ, OSN a OECD.

[4] Koncepcia koherencie politík pre rozvoj je súčasťou zákona č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci SR, paragraf 7, čl. 1, bod e).

4. Teritoriálne a sektorové priority

Pri definovaní teritoriálnych a sektorových priorít vychádza SR z potrieb partnerských krajín, globálnych výziev medzinárodného spoločenstva, zahraničnopolitických a ekonomických priorít SR, komparatívnych výhod SR, z výsledkov monitorovacích a evaluačných misií, ako aj z doterajších skúseností SlovakAid. Zároveň SR prihliada na svoje kapacitné, logistické a finančné možnosti.

V súlade s odporúčaniami OECD/DAC a stratégie rozvojovej spolupráce EÚ Program zmien bude SR v rokoch 2014 – 2018 koncentrovať rozvojové aktivity na obmedzený počet krajín a sektorov. Cieľom je znížiť fragmentáciu rozvojových intervencií a zvýšiť ich účinnosť a dopad.

4.1 Teritoriálne priority

Na roky 2014-2018 je stanovených **10 teritoriálnych priorít** ODA SR. V dvoch nosných programoch SlovakAid – Program rozvojových intervencií a Program odovzdávania transformačných skúseností bude SR spolupracovať s partnerskými krajinami nasledovne:

1. Programové krajiny: **Afganistan, Keňa, Moldavsko**
2. Projektové krajiny: **Albánsko, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzínsko, Kosovo[5], Ukrajina**
3. Krajina s mimoriadnymi humanitárnymi a rozvojovými potrebami: **Južný Sudán**

Niektoré z programov uvedené v kapitole 5 môžu byť realizované aj v krajinách mimo uvedených teritoriálnych priorít (napr. Program vládnych štipendií, Program na vysielanie rozvojových pracovníkov a civilných expertov do rozvojových krajín a Program podnikateľských partnerstiev).

Afganistan je teritoriálnou prioritou SlovakAid od roku 2003. Slovenské subjekty tu realizovali doteraz najmä projekty v oblasti školstva, zdravotníctva a posilňovania bezpečnosti. Afganistan patrí medzi najmenej rozvinuté krajiny sveta *(Least Developed Countries - LDC)* a vývoj v krajine má dopad aj na Európu vrátane SR (boj s terorizmom, nelegálny obchod s narkotikami a pod.). Rozvojové aktivity MZVaEZ SR sú v synergii s pôsobením MO SR a zapadajú do medzinárodných záväzkov SR v oblasti bezpečnostnej politiky. Z uvedených dôvodov ostáva Afganistan programovou krajinou SlovakAid na nasledujúce päťročné obdobie. Náročné bezpečnostné podmienky si budú vyžadovať úzku spoluprácu s bilaterálnymi a multilaterálnymi donormi a dlhodobé pokrytie rozvojovej agendy rozvojovým diplomatom priamo v Afganistane.

Keňa je tradičný partner SR v oblasti rozvojovej spolupráce. Slovenské mimovládne organizácie pôsobia v Keni od polovice 90-tych rokov a SlovakAid od svojho vzniku v roku 2003. Desiatky úspešných projektov sa doteraz zameriavali najmä na zdravotníctvo, školstvo, rozvoj vidieka a poľnohospodárstvo. V roku 2012 sa uskutočnilo v Nairobi prvé slovenské rozvojové fórum, v septembri 2013 schválilo MZVaEZ SR strategické zameranie

[5] V súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/99.

rozvojovej spolupráce SR s Keňou (*tzv. Country Strategy Paper - CSP)*[6] a v novembri 2013 vstúpila do platnosti medzivládna dohoda o rozvojovej spolupráci[7]. Rozvojová spolupráca s Keňou stavia na dlhodobej tradícii, dobrom mene SlovakAid v krajine a perspektíve komplexného programového pôsobenia zahŕňajúceho mimovládne a akademické organizácie, štátne inštitúcie a podnikateľské subjekty.

Moldavsko je partnerskou krajinou SlovakAid od roku 2009 a odvtedy sa intenzita zapojenia slovenských subjektov do rozvojovej spolupráce v tejto krajine zvyšuje. V júli 2013 bol v Moldavsku otvorený zastupiteľský úrad SR a v októbri 2013 podpísaná medzivládna dohoda o rozvojovej spolupráci. Moldavsko je najchudobnejšou krajinou Európy, s veľkým potenciálom rastu a integračnými ambíciami. Výrazná je pridaná hodnota SlovakAid ako aj záujem moldavskej strany o zdieľanie slovenských transformačných a integračných skúseností. Aj z uvedených dôvodov bolo Moldavsku zaradené medzi tri programové krajiny SlovakAid na nasledujúce päťročné obdobie.

Albánsko, Bosna a Hercegovina a Kosovo[8] reprezentujú západobalkánsky vektor SlovakAid, ktorý sa začal rozvíjať v roku 2003 a dlhodobo predstavuje dôležitý pilier rozvojovej spolupráce SR. Napriek postupnému presunu ťažiska slovenskej rozvojovej spolupráce do krajín Východného partnerstva ostanú medzi prioritami aj vybrané krajiny západného Balkánu, ktorých integrácia do EÚ sa javí ako dlhodobejší proces. Geografická blízkosť regiónu, porovnateľné historické skúsenosti, záujem o slovenské transformačné skúsenosti a pretrvávajúce rozvojové potreby determinujú pokračovanie pôsobenia SlovakAid v týchto krajinách.

Bielorusko, Gruzínsko a Ukrajina sú zaradené medzi teritoriálne priority SlovakAid ako súčasť programu Východného partnerstva. Napriek rozdielnemu stavu ekonomického, politického a eurointegračného procesu ich spája záujem o zdieľanie slovenských skúseností z transformačného a integračného procesu. Spolupráca s krajinami Východného partnerstva v oblasti rozvojovej spolupráce potvrdzuje záujem SR mať na východ od svojich hraníc spoľahlivých a ekonomicky i politicky stabilných partnerov.

Južný Sudán je zaradený medzi priority SlovakAid vzhľadom na to, že slovenské mimovládne organizácie pôsobia v Južnom Sudáne od roku 2005 a počas tohto obdobia si vybudovali pozitívne renomé. Novovzniknutá (v roku 2011) nízkopríjmová krajina Afriky je po 50-ročnom vojenskom konflikte v špecifickej situácii, ktorá si vyžaduje osobitný prístup. Z prostriedkov SlovakAid budú podporované vybrané aktivity slovenských subjektov v tejto krajine v koordinácii s postupom medzinárodných donorov aktívnych v Južnom Sudáne (napr. UK).

4.2 Sektorové priority

Vo všeobecnosti bude rozvojová spolupráca SR orientovaná na nasledovných sedem oblastí:

1. **Vzdelávanie** – odborné vzdelávanie so zameraním na vstup na trh práce a vlastné podnikanie, vzdelávanie učiteľov, vybavenie školských zariadení;

[6] http://www.slovakaid.sk/sk/novinky/321-strategia-pre-rozvojovu
[7] http://www.slovakaid.sk/sk/novinky/426-bilateralna-dohoda-medzi
[8] V súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/99.

2. **Zdravotníctvo** – základná zdravotná starostlivosť, výživové programy, vzdelávanie a osveta obyvateľstva v oblasti prevencie a zdravotnej starostlivosti, vzdelávanie zdravotníckeho personálu;
3. **Dobrá správa vecí verejných a budovanie občianskej spoločnosti** – riadenie verejných financií, reforma verejného sektora, podpora právneho štátu a účasti občianskej spoločnosti na demokratických procesoch, reforma bezpečnostného sektora, aktivity civilných expertov v medzinárodnom krízovom manažmente;
4. **Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo** – zavádzanie nových techník a postupov, spracovania poľnohospodárskych produktov so zameraním na ich marketing a predaj, potravinová bezpečnosť, ochrana pôdy;
5. **Voda a sanitácia** – zásobovanie pitnou vodou, vodné a odpadové hospodárstvo;
6. **Energetika** – so zameraním na energetickú bezpečnosť a alternatívne zdroje;
7. **Podpora tvorby trhového prostredia** a malého a stredného podnikania.

Sektorové priority pre **programové krajiny** sú stanovené individuálne a zadefinované v stratégiách spolupráce SR s týmito krajinami (tzv. CSPs).

Sektorové priority pre **projektové krajiny** sú definované širšie ako u programových krajín vzhľadom na rôznorodé potreby krajín v transformácii a bohaté skúsenosti SR z reforiem a integračných procesov v rôznych oblastiach. V prípade potenciálnych kandidátskych krajín na vstup do EÚ je dôraz kladený na aplikáciu noriem a štandardov EÚ.

Program podnikateľských partnerstiev má definované samostatné sektorové priority v zmysle Koncepcie zapájania podnikateľských subjektov do rozvojovej spolupráce SR, ktorú schválilo MZVaEZ SR v októbri 2012[9] a Rada vlády SR na podporu exportu a investícií v marci 2013.

4.3 Prierezové témy

V programoch, projektoch a aktivitách SlovakAid budú reflektované nasledovné **prierezové témy:**

1. **Ochrana životného prostredia/zmena klímy** – integrácia témy ochrany životného prostredia a zmeny klímy do rozvojovej spolupráce je nevyhnutná pre zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja partnerských krajín. V súlade so záväzkami SR v oblasti zmierňovania dopadov zmeny klímy a posilňovania adaptácie na zmenu klímy, ako aj v oblasti ochrany biodiverzity v rozvojových krajinách, bude SR venovať zvýšenú pozornosť tejto téme.
2. **Rodová rovnosť** – podpora rovnosti pohlaví a predovšetkým posilnenie postavenia žien sú kľúčové pre znižovanie chudoby, hospodársky rast a sociálny rozvoj.
3. **Dobrá správa vecí verejných** – zodpovedný, výkonný a efektívny vládny sektor, nezávislé súdnictvo, právny štát, efektívna a spravodlivá verejná správa sú základnou podmienkou pre komplexný rozvoj každej spoločnosti.

[9] http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_B097C62A8B048E8AC1257B0200427976_SK/$File/130114_koncepcia_podnikatelske_subjekty_roz_spolupraca.pdf

4. **Ľudské práva a ľudská dôstojnosť** - rešpektovanie ľudských práv a posilnenie úlohy občianskej spoločnosti pri presadzovaní ľudských práv a demokratických reforiem budú stáť v centre pozornosti.

Praktická implementácia prierezových tém bude špecifikovaná v samostatnom dokumente.

5. Programy bilaterálnej spolupráce

Rozvojovú spoluprácu SR v rokoch 2014 -2018 tvorí 8 nosných programov. Pre každý z týchto programov (pokiaľ to umožňuje jeho špecifický charakter) je zadefinovaný cieľ, partnerské krajiny, v ktorých je program implementovaný, sektorové zameranie programu, nástroje využívané na dosiahnutie cieľa, programový dokument a forma vyhodnocovania (evaluácie) programu.

5.1 Program rozvojových intervencií

Program rozvojových intervencií je kľúčovým program bilaterálnej spolupráce SR s tromi programovými krajinami SlovakAid a Južným Sudánom. Spolupráca s uvedenými krajinami je založená na dlhodobom strategickom partnerstve a je charakterizovaná aj vyšším objemom finančných prostriedkov. Pre každú z programových krajín vypracuje MZVaEZ SR stratégiu rozvojovej spolupráce, tzv. CSP[10], ktorá bude špecifikovať ciele, priority a modality bilaterálnej rozvojovej spolupráce.

Ciele programu: rozvoj ľudského potenciálu partnerských krajín najmä prostredníctvom podpory vzdelávania a zamestnanosti; podpora demokracie a dobrej správy vecí verejných vrátane dialógu občianskej spoločnosti a štátnych inštitúcií.

Teritoriálne zameranie: Afganistan, Keňa, Moldavsko a Južný Sudán

Sektorové zameranie: Sektorové priority sú stanovené pre každú krajinu samostatne a vychádzajú z potrieb partnerskej krajiny, z doterajších skúseností SR z rozvojovej spolupráce s touto krajinou, z reálnych kapacít a komparatívnych výhod slovenských subjektov a z aktivít ostatných donorov v krajine.

Afganistan

- vzdelávanie – vzdelávanie so zameraním na vstup na trh práce a vlastné podnikanie s dôrazom na ženy a mladých ľudí, odborné vzdelávanie zdravotníckeho personálu a vzdelávanie v poľnohospodárstve;
- reforma bezpečnostného sektora;
- poľnohospodárstvo – potravinová bezpečnosť, modernizácia poľnohospodárskeho sektora (produkcia a spracovanie).

Keňa

- zdravotná starostlivosť – zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľov Kene, s osobitným dôrazom na deti a matky, sprístupnením kvalitnej zdravotnej a preventívnej starostlivosti;
- vzdelávanie - znižovanie úrovne nezamestnanosti mladých zlepšením prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a získavaniu praktických zručností;
- poľnohospodárstvo – znižovanie chudoby a posilňovanie potravinovej bezpečnosti prostredníctvom podpory ekonomického rastu v sektore poľnohospodárstva;

[10] V prípade Kene bola táto už schválená vedením MZVaEZ SR 19.9.2013.

- dobrá správa vecí verejných – posilňovanie demokratického politického systému, právneho štátu a implementácia reforiem, najmä prostredníctvom zdieľania transformačných a reformných skúseností SR.

Moldavsko

- dobrá správa vecí verejných – reforma verejných financií, reforma bezpečnostného sektora, posilňovanie demokratizačných procesov na lokálnej úrovni a podpora spolupráce vládneho, samosprávneho a mimovládneho sektora;
- voda a sanitácia – zásobovanie pitnou vodou, vodné a odpadové hospodárstvo.

Južný Sudán

- zdravotníctvo – základná zdravotná starostlivosť, výživové programy, vzdelávanie a osveta obyvateľstva v oblasti prevencie a zdravotnej starostlivosti, vzdelávanie zdravotníckeho personálu;
- poľnohospodárstvo – rozvoj poľnohospodárskych projektov a fariem, zavádzanie nových techník a postupov, spracovania poľnohospodárskych produktov so zameraním na ich marketing a predaj, potravinová bezpečnosť.

Nástroje: blokové dotácie, malá dotačná schéma, finančné príspevky poskytované ZÚ SR (mikrogranty), dodávanie tovarov a služieb, CETIR (Centrum na odovzdávanie skúseností z integrácie a reforiem), podpora začínajúcich podnikateľských partnerstiev (*Start Up*), trilaterálna spolupráca, finančné príspevky, nástroj spolupráce SR a UNDP, Fond technickej spolupráce SR a EBOR.

Vyhodnocovanie (evaluácia): Vyhodnocovanie Programu rozvojových intervencií vychádza zo strategických dokumentov spolupráce SR s troma programovými krajinami (CSPs). Plnenie cieľov zadefinovaných v týchto stratégiách vyhodnocuje MZVaEZ SR každoročne a je súčasťou Informácie o poskytovaní ODA za predchádzajúci rok (schvaľuje vláda SR). Údaje a potrebné informácie na monitorovanie pokroku v prioritných oblastiach vychádzajú z vládnych zdrojov partnerských krajín ako aj z naratívnych správ z projektov a programov SlovakAid, výsledkov monitoringu a pod. V roku 2016 bude vykonané priebežné hodnotenie v každej z troch programových krajín a v roku 2018 sa uskutoční záverečné hodnotenie. Aktivity realizované v Južnom Sudáne budú posudzované na základe nezávislých evaluácií.

5.2 Program odovzdávania transformačných skúseností

Program odovzdávania transformačných skúseností vychádza z hlavnej komparatívnej výhody SR, ktorou je nedávna skúsenosť z budovania štátnosti a štátnych inštitúcií, z demokratizácie spoločnosti, z aplikovania reforiem a z tvorby trhového prostredia, ako aj z integračného procesu do EÚ a NATO. Program realizuje SR predovšetkým formou technickej pomoci.

Cieľ programu: podpora demokratizačného a reformného procesu formou zdieľania transformačných skúseností SR v oblastiach relevantných pre prijímateľov.

Teritoriálne zameranie: krajiny západného Balkánu a Východného partnerstva, primárne projektové krajiny slovenskej ODA – Albánsko, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzínsko, Kosovo[11], Ukrajina.

Sektorové zameranie: Sektorové priority vychádzajú z potrieb zadefinovaných partnerskými krajinami západného Balkánu a Východného partnerstva a z expertných kapacít slovenských vládnych, mimovládnych a podnikateľských subjektov.

1. reforma a riadenie verejných financií, daňová reforma, riadenie a využívanie finančných nástrojov EÚ;
2. reforma bezpečnostného sektora;
3. energetika so zameraním na energetickú bezpečnosť a alternatívne zdroje;
4. podpora tvorby trhového prostredia a malého a stredného podnikania;
5. ochrana vôd, vodné a odpadové hospodárstvo;
6. potravinová bezpečnosť - zavádzanie noriem a štandardov EÚ;
7. decentralizácia a reforma verejnej správy;
8. budovanie občianskej spoločnosti a spolupráca vládneho a mimovládneho sektora.

Nástroje: malá dotačná schéma, blokové dotácie, CETIR, trilaterálna spolupráca, finančné príspevky poskytované ZÚ SR (mikrogranty), nástroj spolupráce SR a UNDP, Fond technickej spolupráce SR a EBOR.

Vyhodnocovanie (evaluácia): Program odovzdávania transformačných skúseností vyhodnocuje MZVaEZ raz ročne ako súčasť Informácie o poskytovaní ODA za predchádzajúci rok (schvaľuje vláda SR). Hodnotí sa relevantnosť zvolených tém a slovenskej expertízy vzhľadom na potreby prijímateľa a použiteľnosť výstupov v praxi. SR má ambíciu aplikovať pri sektorovo orientovaných aktivitách tohto programu programový prístup. Takéto aktivity sa budú vyhodnocovať samostatne na základe dohodnutých implementačných plánov.

5.3 Program podnikateľských partnerstiev

Dôležitým faktorom rozvoja je tvorba pracovných miest, podpora mobilizácie domácich zdrojov a podpora podnikania. Aj preto je zapájanie súkromného sektora dôležitým predpokladom úspešnosti a zabezpečenia trvalej udržateľnosti rozvojových aktivít. Program podnikateľských partnerstiev podporuje synergiu medzi rozvojovými cieľmi slovenskej rozvojovej spolupráce a podnikateľskými cieľmi v rozvojových krajinách. Zároveň sa tým posilňuje sociálno-ekonomický rozvoj miestneho obyvateľstva (pracovné miesta, budovanie kapacít, dostupnosť základných tovarov a služieb) a mobilizujú sa súkromné finančné zdroje na posilnenie rozvojových aktivít. Program pomáha vytvárať nové partnerstvá s lokálnymi podnikateľskými subjektmi, pričom dôraz je kladený na budovanie udržateľných kapacít partnerov a zároveň pomáha slovenským subjektom etablovať sa na trhu. Program ďalej podporuje rozšírenie existujúcich aktivít súkromného sektora v partnerských krajinách s dôrazom na ich prepojenie s rozvojovými intervenciami SR. Priama podpora exportu je z programu vylúčená.

[11] V súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/99.

Cieľ programu: posilňovanie sociálno-ekonomického rozvoja partnerských krajín prostredníctvom podpory súkromného sektora.

Teritoriálne zameranie: primárne programové a projektové krajiny.

Sektorové zameranie: sektorové priority vychádzajú z Koncepcie zapájania podnikateľských subjektov do rozvojovej spolupráce SR, ktorú schválilo MZVaEZ SR v októbri 2012:

- energetika – výroba a distribúcia energie, podpora udržateľných zdrojov energie, energetická efektívnosť;
- infraštruktúra – budovanie dopravnej, logistickej a komunikačnej infraštruktúry;
- životné prostredie –ekologické technológie, ochrana pred prírodnými katastrofami, hydrogeológia;
- voda a sanitácia – zásobovanie, úprava a rozvody pitnej vody, riadenie odpadového hospodárstva;
- pôdohospodárstvo – lesné hospodárstvo, manažment poľnohospodárskej výroby, zvyšovanie výnosnosti poľnohospodárskej produkcie, budovanie zavlažovacích systémov, potravinová bezpečnosť, modernizácia poľnohospodárskeho sektora (produkcia a spracovanie);
- budovanie sociálnej infraštruktúry (vzdelávacie a zdravotnícke inštitúcie).

Nástroje: malá dotačná schéma, Start Up, úvery s grantovým elementom, nástroj spolupráce SR a UNDP, Fond technickej spolupráce SR a EBOR.

Vyhodnocovanie (evaluácia): Program podnikateľských partnerstiev vyhodnocuje MZVaEZ SR raz ročne ako súčasť Informácie o poskytovaní ODA za predchádzajúci rok (schvaľuje vláda SR). Kritériom hodnotenia sú výsledky rozvoja súkromného sektora v partnerských krajinách ako aj počet vzniknutých podnikateľských partnerstiev a počet podnikateľských subjektov, ktoré sa v týchto krajinách etablujú.

5.4 Program humanitárnej pomoci

Humanitárna pomoc je neoddeliteľnou súčasťou rozvojovej spolupráce, riadi sa však istými špecifikami, ktoré sú dané potrebou pružne a promptne reagovať na aktuálne požiadavky krajín postihnutých humanitárnymi krízami. SR poskytuje humanitárnu pomoc v súlade s princípmi *Good Humanitarian Donorship* a Európskeho konsenzu o humanitárnej pomoci, ku ktorým sa prihlásila v roku 2007.

Humanitárna pomoc je realizovaná podľa potrieb medzinárodnej komunity, a preto pre tento program nie sú zadefinované sektorové a teritoriálne priority.

Cieľ programu: zmiernenie negatívnych vplyvov humanitárnych kríz spôsobených prírodnými katastrofami, ozbrojenými konfliktami, spoločenskými konfliktami a pod.

Nástroje: Program humanitárnej pomoci vychádza z Mechanizmu poskytovania humanitárnej pomoci SR (schválený 12.4.2006 uznesením vlády SR č. 310/2006). Kľúčová je pritom koordinácia s ostatnými donormi, najmä v rámci EÚ, ktorá, okrem iného, umožňuje efektívne znižovať náklady na prepravu humanitárneho materiálu. Humanitárna pomoc môže mať finančnú formu (zodpovedá za ňu MZVaEZ SR) a materiálnu formu (zodpovedá za ňu MV SR).

Nástroje finančnej humanitárnej pomoci sú:

- priame finančné príspevky medzinárodným organizáciám, multilaterálnym fondom, resp. vládam krajín postihnutých humanitárnou udalosťou;
- finančné príspevky slovenským subjektom zasahujúcim v krízovej oblasti;
- posthumanitárne projekty a aktivity.

Materiálna humanitárna pomoc môže byť realizovaná len na základe záverov koordinačnej porady za účasti MZVaEZ SR a MV SR (prípadne ďalších zainteresovaných rezortov a organizácií) a po súhlasnom stanovisku oboch ministrov. Poskytovanie materiálnej humanitárnej pomoci je podmienené dostatočnými humanitárnymi zásobami, ktoré by mali byť dopĺňané v nadväznosti na ich čerpanie pri poskytovaní humanitárnej pomoci.

Vyhodnocovanie (evaluácia): Program humanitárnej pomoci vyhodnocuje MZVaEZ SR raz ročne ako súčasť Informácie o poskytovaní ODA za predchádzajúci rok (schvaľuje vláda SR). Kritériom hodnotenia je efektívnosť, účinnosť a rýchlosť poskytnutia humanitárnej pomoci.

5.5 Program vládnych štipendií

Program poskytovania vládnych štipendií študentom z rozvojových krajín v SR na štúdium na slovenských verejných vysokých školách je tradičnou formou slovenskej ODA. Zabezpečuje ho MŠVVaŠ SR v spolupráci s MZVaEZ SR. Efektívnejšou formou rozvoja vzdelávania je podpora vzdelávania priamo v partnerských krajinách, a to vzhľadom na nižšie náklady a vyšší predpoklad, že absolventi štúdia ostanú pôsobiť v rozvojovej krajine. SR vytvorí podmienky pre implementáciu tejto formy podpory vzdelávania.

Cieľ programu: prispievať k podpore vzdelanosti ako významného elementu v podpore sociálno-ekonomického napredovania rozvojových krajín.

Teritoriálne zameranie: Afganistan, Albánsko, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzínsko, Keňa, Kosovo[12], Moldavsko, Mongolsko, Palestínske autonómne samosprávne územia, Ukrajina, Vietnam.

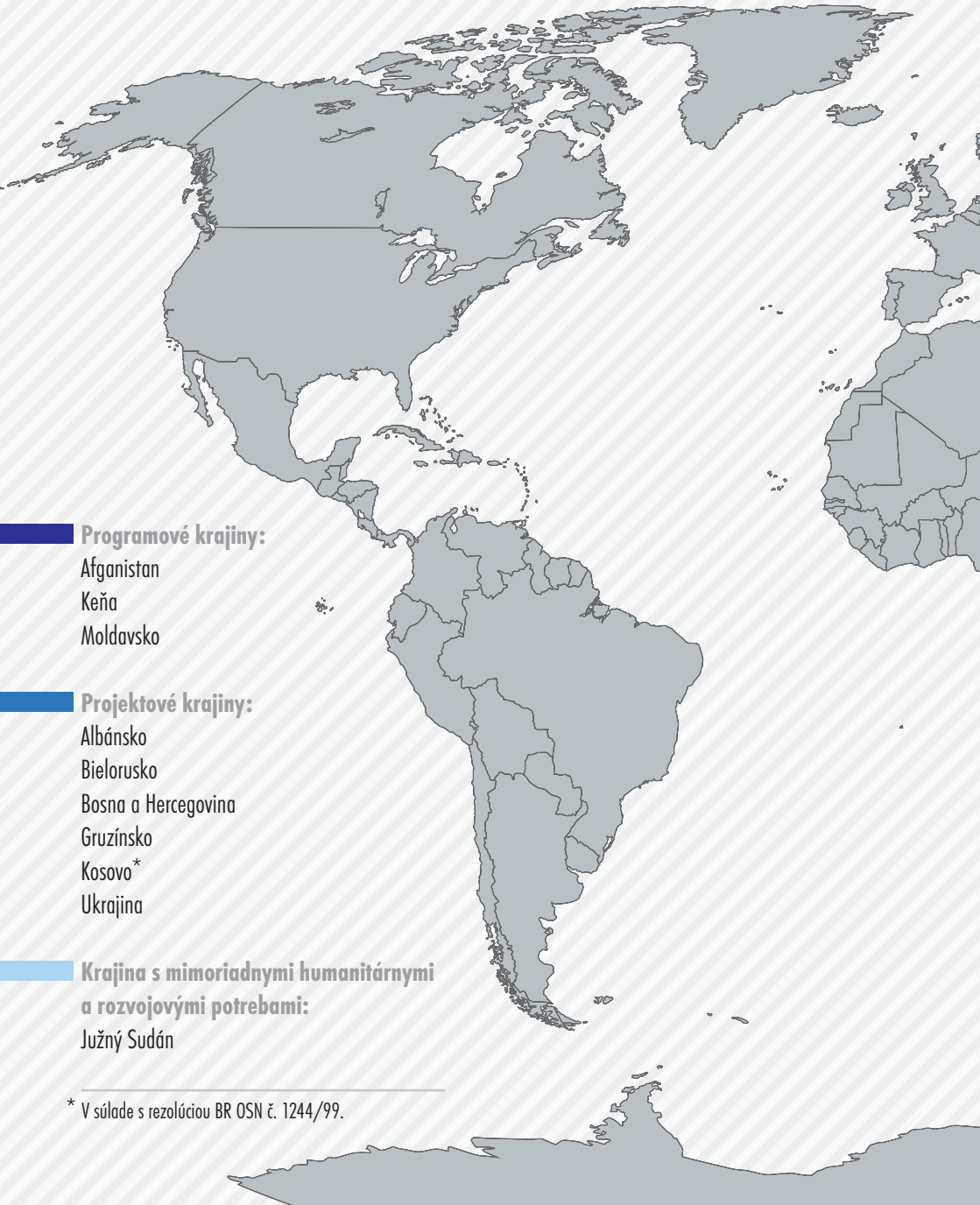
Sektorové zameranie: Študijné odbory, v ktorých sa vzdelávajú študenti z partnerských krajín, vychádzajú zo sektorových priorít ODA SR pre tieto krajiny (zadefinované sú v programoch 5.1 a 5.2).

Nástroje: poskytovanie vládnych štipendií študentom z rozvojových krajín v SR, financovanie štipendií v partnerských krajinách.

Vyhodnocovanie (evaluácia): Ukazovateľom efektívnosti a úspešnosti programu je úspešné ukončenie štúdia a uplatnenie sa absolventov po skončení štúdia v krajine pôvodu. Predpokladom je návrat do tejto krajiny. Vyhodnocovanie uvedeného ukazovateľa zabezpečuje raz ročne MŠVVaŠ SR. Vyhodnocovanie je podmienené aj ochotou zahraničných študentov informovať o svojom ďalšom pôsobení po absolvovaní vzdelávania v SR.

[12] V súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/99.

Teritoriálne priority rozvojovej spo

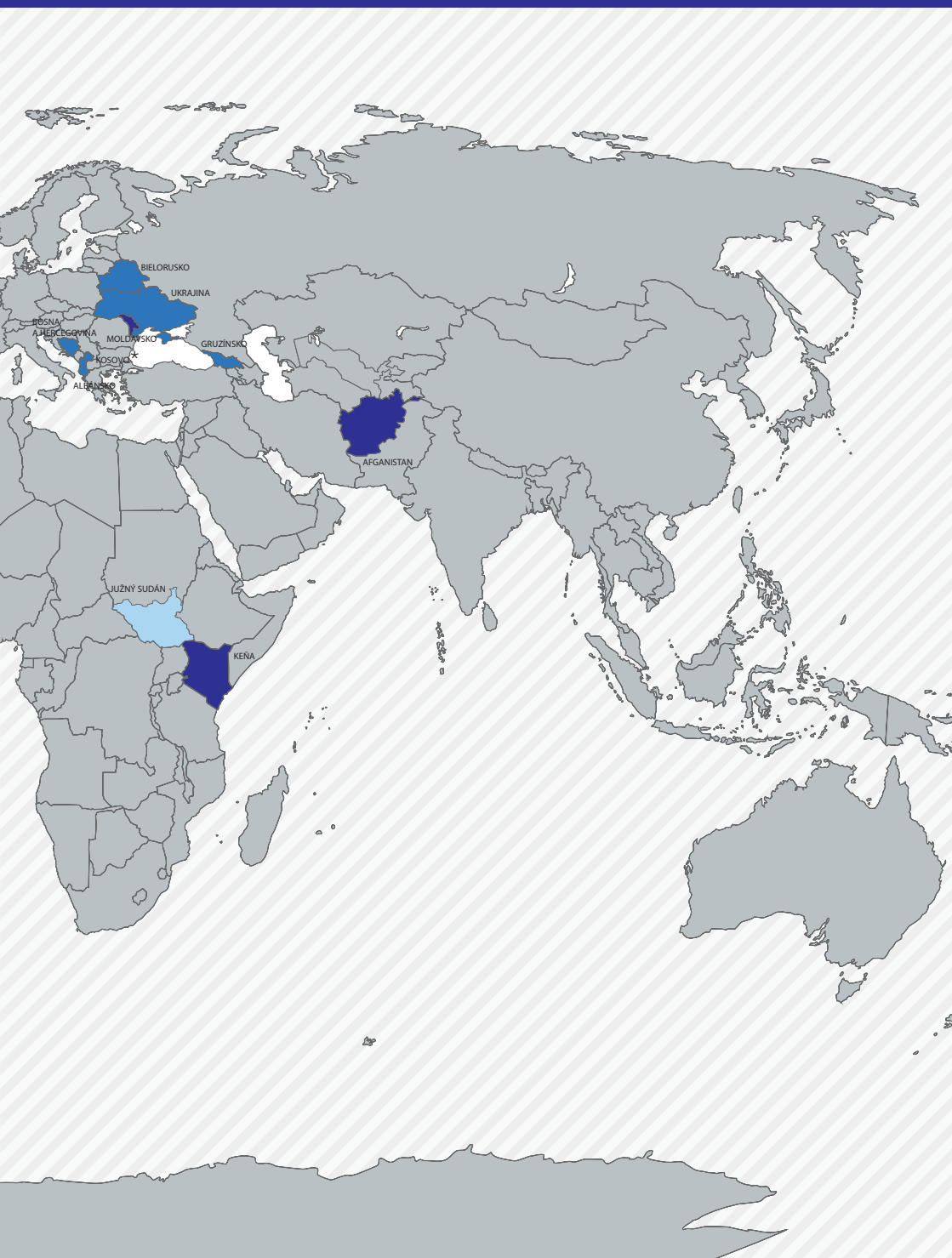
Programové krajiny:
Afganistan
Keňa
Moldavsko

Projektové krajiny:
Albánsko
Bielorusko
Bosna a Hercegovina
Gruzínsko
Kosovo*
Ukrajina

Krajina s mimoriadnymi humanitárnymi a rozvojovými potrebami:
Južný Sudán

* V súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/99.

lupráce SR na roky 2014 – 2018

5.6 Program vysielania rozvojových pracovníkov a civilných expertov do rozvojových krajín

Program pozostáva z dvoch častí – z Programu vysielania dobrovoľníkov a expertov do rozvojových krajín, ktoré zabezpečuje MZVaEZ SR od roku 2012 a z medzirezortného Programu vysielania civilných expertov do aktivít krízového manažmentu mimo územia SR.

Ciele programu:

1. podpora rozvojových aktivít SlovakAid v prioritných krajinách,
2. podpora aktivít medzinárodných organizácií a inštitúcií v krízových oblastiach,
3. budovanie personálnych kapacít v oblasti rozvojovej spolupráce SR,
4. zvyšovanie verejnej informovanosti o rozvojovej spolupráci SR.

Teritoriálne zameranie: primárne programové a projektové krajiny.

Nástroje: Finančné príspevky na vysielanie dobrovoľníkov a expertov do rozvojových krajín[13], finančné príspevky na vysielanie civilných expertov do krízových oblastí v súlade so zákonom č. 503/2011 Z. z. o vysielaní civilných expertov na výkon práce v aktivitách krízového manažmentu mimo územia SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Vyhodnocovanie (evaluácia): Program vysielania dobrovoľníkov a expertov do rozvojových krajín vyhodnocuje MZVaEZ SR raz ročne ako súčasť Informácie o poskytovaní ODA za predchádzajúci rok (schvaľuje vláda SR). Ukazovateľom úspešnosti programu je prínos dobrovoľníkov a expertov pre rozvojovú krajinu ako aj uplatnenie dobrovoľníkov v práci súvisiacej s rozvojovou spoluprácou, resp. v rámci aktivít rozvojového vzdelávania a verejnej informovanosti po návrate do SR. Program vysielania civilných expertov do aktivít krízového manažmentu mimo územia SR je v zmysle príslušného zákona vyhodnocovaný každoročne formou správy o účasti civilných expertov SR v aktivitách krízového manažmentu, ktorú schvaľuje vláda SR.

5.7 Program rozvojového vzdelávania a verejnej informovanosti v SR

Program podporuje integráciu rozvojovej problematiky do učebných plánov a osnov na jednotlivých stupňoch slovenských škôl. Program tiež slúži na zvyšovanie povedomia slovenskej laickej i odbornej verejnosti, médií a iných relevantných aktérov o dôležitosti a zmysluplnosti poskytovania rozvojovej pomoci, ako aj ich zainteresovanosti na danej problematike. Prostredníctvom tlačených a elektronických médií, internetu, tematických podujatí sú oslovované vybrané cieľové skupiny so zámerom formovať ich názory a transparentne informovať o poskytovaní rozvojovej pomoci SR. Program vychádza z Národnej stratégie pre globálne vzdelávanie na roky 2012 – 2016, ktorú schválila vláda SR 18.01.2012. Špecifikom programu je, že jeho aktivity sú určené cieľovým skupinám v SR a primárne sú implementované na Slovensku. Kľúčovými subjektmi pri implementácii sú MŠVVaŠ SR a členovia Platformy mimovládnych rozvojových organizácií (Platforma MVRO). Dôležitým partnerom MZVaEZ SR pri zvyšovaní povedomia o rozvojovej spolupráci je Platforma MVRO.

[13] V súlade s dokumentom Program MZVaEZ SR na vysielanie dobrovoľníkov a expertov do rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci, ktorý schválilo MZVaEZ SR 23.2.2012, pozri http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_E4015DBE6D4F8F3AC1257B390040772E_SK/$File/130325_prgram_mzv_zapajanie_dobrovolnikov.pdf

Cieľ programu:

1. integrovať rozvojovú problematiku do učebných plánov a osnov na jednotlivých stupňoch slovenských škôl;
2. zvyšovať podporu verejnosti pre aktivity SlovakAid prostredníctvom poskytovania informácii o rozvojovej spolupráci SR ako aj o globálnych témach a problémoch rozvojových krajín.

Nástroje: malá dotačná schéma.

Vyhodnocovanie (evaluácia): Program je vyhodnocovaný každoročne formou odpočtu k Akčnému plánu pre implementáciu Národnej stratégie pre globálne vzdelávanie na roky 2012 – 2016. Odpočet je východiskom pre nový Akčný plán. Dopad aktivít verejnej informovanosti je reflektovaný v prieskumoch verejnej mienky EK (eurobarometer), resp. vo verejných prieskumoch organizovaných v SR.

5.8 Program budovania kapacít

Budovanie systému rozvojovej spolupráce SR a kapacít jeho aktérov je neoddeliteľnou súčasťou posilňovania systému rozvojovej spolupráce SR. V rámci programu sú podporované viaceré aktivity:

1. koordinačné a implementačné funkcie strešných organizácií kľúčových aktérov aktívnych v rozvojovej spolupráci SR (napr. mimovládne rozvojové organizácie, podnikatelia, regionálne a miestne samosprávy a pod.);
2. zvyšovanie odbornosti zamestnancov verejnej správy pôsobiacich v rozvojovej agende;
3. účasť slovenských subjektov v rozvojových schémach medzinárodných inštitúcií (EBOR, skupina Svetovej banky a i.) a vytvorenie kontaktného miesta pre podnikateľský sektor;
4. podpora zapájania slovenských subjektov do projektov financovaných z grantov Európskej komisie v rámci jej rozvojových nástrojov (primárne DCI, EDF, EIDHR);
5. skvalitňovanie evidencie a štatistického vykazovania rozvojovej spolupráce SR;
6. vytvorenie podmienok v agentúre SAMRS tak, aby bola oprávnená realizovať delegovanú spoluprácu s EK.

Cieľ: posilňovať riadiace, koordinačné a implementačné kapacity jednotlivých aktérov SlovakAid a zvyšovať medzinárodnú konkurencieschopnosť slovenských subjektov aktívnych v oblasti rozvojovej spolupráce.

Nástroje: malá grantová schéma, finančné príspevky, nástroj spolupráce SR a UNDP, Fond technickej spolupráce SR a EBOR.

Vyhodnocovanie (evaluácia): Program budovania kapacít vyhodnocuje MZVaEZ SR raz ročne ako súčasť Informácie o poskytovaní ODA za predchádzajúci rok (schvaľuje vláda SR). Medzi ukazovatele hodnotenia aktivít v rámci programu bude patriť napr. počet absolventov pilotného vzdelávacieho programu pre zamestnancov štátnej správy a samosprávy v oblasti rozvojovej spolupráce, počet slovenských subjektov zapojených do rozvojových schém medzinárodných finančných inštitúcií, počet slovenských subjektov participujúcich na projektoch podporených z finančných grantov EK, úroveň kvality štatistických dát o rozvojových tokoch SR zasielaných do OECD/DAC, a i.

6. Multilaterálna rozvojová pomoc

SR sa podieľa na rozvojových aktivitách medzinárodného spoločenstva aj prostredníctvom EÚ a medzinárodných organizácií a inštitúcií. Multilaterálna rozvojová pomoc je chápaná aj ako nástroj podpory tých rozvojových krajín a sektorov, v ktorých nie je pre SR efektívne pôsobiť na bilaterálnej báze. Pomoc formou multilaterálnych príspevkov tvorí každoročne približne 75 % celkového objemu slovenskej ODA. Do multilaterálnej pomoci je zapojených prostredníctvom štátneho rozpočtu (programu 097, kapitoly Všeobecná pokladničná správa a Štátne finančné aktíva) spolu 10 rezortov (MZVaEZ SR, MV SR, MF SR, MŽP SR, MŠVVaŠ SR, MZ SR, MPSVaR SR, MH SR, MPRV SR, MDVRR SR) a 3 ďalšie ústredné orgány štátnej správy (ÚJD SR, ÚPV SR, ÚNMS SR), ktoré poskytujú príspevky do viac ako 50 medzinárodných organizácií.

Zámerom SR je pokračovať v aktívnom zapájaní sa do rozhodovacích procesov v rámci EÚ, multilaterálnych organizácií a inštitúcií, do ktorých SR prispieva a premietať tak slovenské postoje, hodnoty a zahraničnopolitické a rozvojové priority do konkrétnych aktivít v rámci EÚ, medzinárodných organizácií a inštitúcií. Zároveň je dôležité hľadať prieniky a synergiu medzi aktivitami multilaterálnych rozvojových organizácií, ktorých je SR členom a bilaterálnymi programami SlovakAid. Aj za týmto účelom vypracuje MZVaEZ SR **stratégiu multilaterálnej rozvojovej spolupráce SR**, ktorá bude definovať hlavné kritériá pre prioritizáciu multilaterálnych partnerstiev vrátane finančných princípov a metód pre optimalizáciu vplyvu SR v rámci EÚ, rozvojových medzinárodných organizáciách a inštitúciách vo vzťahu k prioritám rozvojovej politiky SR.

V rámci poskytovania povinných príspevkov do rozpočtu EÚ, ERF, multilaterálnych rozvojových organizácií a medzinárodných finančných inštitúcií bude SR klásť dôraz na ich efektívne využitie. Je potrebné zvážiť pomer medzi objemom povinných a **dobrovoľných príspevkov**, keďže dobrovoľné príspevky v súčasnosti tvoria menej ako 0,22 % celkovej multilaterálnej ODA SR. Poskytnutie bezúčelového dobrovoľného príspevku bude vyjadrením politickej podpory mandátu a aktivitám danej medzinárodnej organizácie.

V prípade medzinárodných finančných inštitúcií bude SR podporovať inštitucionálne zmeny smerujúce k silnejšiemu zastúpeniu rozvojových krajín v riadiacich orgánoch týchto inštitúcií. Zároveň sa bude usilovať o rozvoj intenzívnejších vzťahov a zdieľanie skúseností s krajinami konštituencie v rámci medzinárodných finančných inštitúcií ako aj poskytovanie technickej asistencie podľa konštituenčnej dohody.

Prioritou SR v oblasti multilaterálnej rozvojovej pomoci je zvýšiť **účasť slovenských subjektov** na programoch a projektoch EÚ, OSN a ďalších medzinárodných organizácií a medzinárodných finančných inštitúcií. V tejto súvislosti bude dôležité napr. naplnenie postgraduačného operatívneho prístupu EBOR. To si vyžaduje priebežnú systémovú podporu slovenských subjektov a ich intenzívne a aktívne informovanie. Slovenské subjekty majú už dlhodobo možnosť využívať nástroj spolufinancovania rozvojových projektov, na ktoré získali prostriedky z grantov Európskej komisie. Cestou k zvýšeniu účasti slovenských subjektov v rozvojových programoch EÚ je prepojenie bilaterálnej pomoci SlovakAid, najmä Programu rozvojových intervencií (5.1) a Programu odovzdávania transformačných skúseností (5.2), s programami EÚ v prioritných krajinách SlovakAid (nástroje IPA a ENI).

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)

V rámci OECD sa SR v rozvojovej agende zameriava na spoluprácu s Výborom pre rozvojovú pomoc (DAC) ako aj s Rozvojovým centrom OECD. DAC je kľúčové zoskupenie najvýznamnejších svetových donorov, ktoré určuje smerovanie globálnej rozvojovej agendy, na základe najlepších praktík definuje štandardy a pravidlá rozvojovej spolupráce a pomocou nástroja „peer review" zvyšuje kvalitu a efektívnosť programov rozvojovej spolupráce členských krajín. SR sa bude ako plnoprávny člen DAC[14] podieľať na aktivitách OECD v tejto oblasti. Využije pritom svoje skúsenosti z transformačných a integračných procesov ako aj nedávneho príjemcu rozvojovej pomoci[15]. Pri reforme systému rozvojovej spolupráce sa bude SR riadiť odporúčaniami DAC.

Na poskytovanie multilaterálnej rozvojovej pomoci bude SR naďalej využívať predovšetkým nástroje a fondy Európskej únie, systém Organizácie Spojených národov a skupinu Svetovej banky a Európskej investičnej banky.

Európska únia

Európska únia, ktorej je SR členom od r. 2004, je najväčším kolektívnym donorom v celosvetovom meradle. Prostredníctvom aktívnej účasti na zasadnutiach relevantných pracovných orgánov EÚ sa SR podieľa na formovaní a smerovaní politiky rozvojovej spolupráce EÚ. Náročnosť týchto úloh bude multiplikovaná počas predsedníctva SR v Rade EÚ v II. polroku 2016, kedy bude SR významným aktérom smerovania politiky európskej rozvojovej spolupráce.

SR poskytuje každoročne rozvojový príspevok do spoločného rozpočtu EÚ, ktorý je tvorený percentuálnym podielom z celkových odvodov SR do rozpočtu EÚ. Tým SR participuje na financovaní aktivít rozvojovej spolupráce EÚ. SR zároveň prispieva aj do Európskeho rozvojového fondu (EDF), ktorý podporuje rozvoj krajín Afriky, Karibiku a Tichomoria. Na príspevky do rozpočtu EÚ a do EDF vynakladá SR spolu cca 89% multilaterálnej oficiálnej rozvojovej pomoci SR.

Systém Organizácie Spojených národov

Členstvo v OSN je jedným z hlavných pilierov zahraničnej politiky SR. Priority SR v OSN sú založené na univerzálnych hodnotách multilateralizmu, rovnosti, transparentnosti, rešpektovania slobody a ľudských práv, mieru a bezpečnosti, podpore sociálneho, ekonomického a environmentálneho rozvoja. SR bude pokračovať v aktívnej spolupráci s organizáciami systému OSN, najmä s jeho špecializovanými agentúrami, ako sú napr. Rozvojový program OSN (UNDP), Organizácia OSN pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO), Detský fond OSN (UNICEF), Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), Medzinárodná organizácia práce (ILO) alebo Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu (IAEA).

Skupina Svetovej banky

Po tom ako v roku 2008 prestala SR prijímať pomoc od Svetovej banky, nadobudla spolupráca s touto inštitúciou nový rozmer. V prípade **Medzinárodného združenia pre**

[14] od 17.09.2013
[15] do roku 2003

rozvoj (IDA) sa SR zaradila medzi prispievateľské krajiny a aktívne participovala na 11., 12., 13., 14. a 15. doplnení zdrojov IDA, ktoré boli a sú zamerané na finančnú pomoc pre najchudobnejšie štáty sveta. V súčasnosti SR prispieva v rámci 16. doplnenia zdrojov IDA (2012 – 2014) a zúčastňuje sa na rokovaniach členských štátov IDA k 17. doplneniu zdrojov IDA (2015 – 2017). V rámci všeobecného navýšenia kapitálu **Medzinárodnej banky pre obnovu a rozvoj** (IBRD) SR uhradí splatný kapitál v IBRD vo výške viac ako 6 mil. USD zo štátnych finančných aktív v roku 2015 (v zmysle uznesenia vlády SR č. 718/2010). SR svojou účasťou na tomto navýšení kapitálu prispeje k posilneniu finančnej kapacity IBRD a súčasne k plneniu rozvojového mandátu IBRD. SR bude tiež pokračovať v spolupráci s Inštitútom Svetovej banky.

Európska investičná banka

Vláda SR uznesením č. 606 z 10. septembra 2008 súhlasila s uzatvorením Záručnej zmluvy medzi členskými štátmi EIB a EIB ohľadom úverov, ktoré poskytne EIB v prospech investičných projektov v štátoch Afriky, Karibiku a Tichomoria a v zámorských krajinách a územiach a Zmluvy o správe nedoplatkov medzi členskými štátmi EIB a EIB. Na základe záručnej zmluvy SR poskytne v rokoch 2014 – 2018 finančnú záruku v prospech EIB vo výške cca 2,1 mil. eur.

7. Nástroje bilaterálnej spolupráce

Úspešnosť implementácie jednotlivých programov zadefinovaných v kapitole 5 závisí od správneho nastavenia implementačného mechanizmu SlovakAid („*business modelu*"), t.j. od zadefinovania vhodných nástrojov. Niektoré nástroje sa osvedčili v priebehu predchádzajúcich rokov, niektoré budú zavádzané postupne od roku 2014 a ďalšie bude možné využiť až po novelizácii zákona č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci[16]. Implementačný mechanizmus SlovakAid bude podrobne rozpracovaný na základe odporúčania OECD/DAC v roku 2014. Celkovo je v systéme SlovakAid zadefinovaných nasledujúcich 10 nástrojov.

7.1 Blokové dotácie

Blokové dotácie sú novým nástrojom SlovakAid a určené sú na koherentnú a interaktívnu programovú intervenciu so strategickým rozvojovým zámerom. Blokové dotácie budú preto využívané najmä v Programe rozvojových intervencií (5.1).

Blokové dotácie sa uzatvárajú na základe rámcovej dohody so subjektmi, ktoré aktívne pôsobia v oblasti poskytovania rozvojovej pomoci, majú preukázateľné skúsenosti na úrovni programových intervencií, dostatočné ľudské a finančné zdroje, pozitívne hodnotenie v rámci implementácie rozvojových projektov. Kritériá pre podpis rámcovej dohody budú rozpracované v samostatnom dokumente. Subjekty budú mať možnosť uchádzať sa o blokové dotácie každoročne, pokiaľ to umožní aktuálny rozpočet SlovakAid.

7.2 Malá dotačná schéma

Malá dotačná schéma je od roku 2003 základným nástrojom SlovakAid. Prostredníctvom výziev vyhlasovaných MZVaEZ/SAMRS predkladajú subjekty návrhy projektov. Dotácie sú prideľované podľa mechanizmu zadefinovaného v zákone č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci a výnosov MZVaEZ SR č. 134 a 135.

Malá dotačná schéma bude využívaná v systéme SlovakAid aj naďalej a to najmä v Programe rozvojových intervencií (5.1), Programe odovzdávania transformačných skúseností (5.2), Programe podnikateľských partnerstiev (5.3), Programe rozvojového vzdelávania a verejnej informovanosti (5.7) a Programe budovania kapacít (5.8).

7.3 Finančné príspevky ZÚ SR (mikrogranty)

Finančné príspevky poskytované cez sieť ZÚ SR predstavujú operatívnu a cielenú formu rozvojovej spolupráce SR, ktorá umožňuje veľmi rýchlo a adresne reagovať na problémy a potreby partnerskej krajiny. Pridanou hodnotou finančných príspevkov je zvyšovanie viditeľnosti Slovenska v partnerských krajinách. Návrhy na financovanie projektov predkladajú lokálne subjekty prostredníctvom ZÚ SR. Špecifikom tohto nástroja je, že

[16] Predpokladaný termín novelizácie v roku 2015.

aktivity implementujú výlučne lokálne subjekty, takže nástroj je prechodom k priamej realizácii pomoci partnerskými krajinami a k postupnému odviazaniu intervencií SlovakAid.

Finančné príspevky ZÚ SR sú využívané ako podporný nástroj primárne v Programe rozvojových intervencií (5.1) a v Programe odovzdávania transformačných skúseností (5.2).

7.4 Dodávanie tovarov a služieb

Novým nástrojom je financovanie projektov, ktoré predkladajú subjekty do súťaže na základe konkrétnych zadávacích podmienok. Takéto zadanie vzniká po konzultácii MZVaEZ SR/ZÚ SR s vládou partnerskej krajiny, s delegáciou EÚ a s ďalšími donormi pôsobiacimi v teritóriu. Zverejnením výzvy sa hľadá najvhodnejší subjekt na implementáciu zámeru prezentovaného v zadávacích podmienkach. Takáto forma financovania umožňuje realizovať aktivity, ktoré vychádzajú z presne definovaných potrieb prijímateľskej krajiny. Zároveň umožňuje porovnať viaceré riešenia realizácie konkrétneho zámeru a vybrať z nich to najefektívnejšie.

Nástroj dodávania tovarov a služieb sa využíva najmä v Programe rozvojových intervencií (5.1).

7.5 CETIR

CETIR je nástroj určený na odovzdávanie slovenských transformačných a integračných skúseností partnerským krajinám. CETIR riadi a implementuje MZVaEZ SR prostredníctvom SAMRS a kľúčovú úlohu pri jeho realizácii zohrávajú ZÚ SR v partnerských krajinách. Pre úspešnosť aktivít je dôležitá spolupráca s rezortmi, ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy a územnej samosprávy. CETIR umožňuje realizovať študijné návštevy predstaviteľov štátnej správy a samosprávy partnerských krajín na Slovensku, ako aj návštevy slovenských expertov v týchto krajinách.

CETIR je využívaný ako podporný nástroj primárne v Programe rozvojových intervencií (5.1) a v Programe odovzdávania transformačných skúseností (5.2).

7.6 Start Up

Nový nástroj Start Up slúži na financovanie začínajúcich podnikateľských aktivít slovenských subjektov v partnerských krajinách. Takto môžu byť financované napríklad: identifikovanie a vyhľadávanie partnerských subjektov v rozvojovej krajine, úhrada nákladov súvisiacich s prezentáciou, certifikáciou výrobkov, vypracovaním štúdie realizovateľnosti (*feasibility study*), podnikateľského plánu alebo zámeru, trhovej a marketingovej analýzy alebo iniciovanie spolupráce s miestnymi verejnými inštitúciami. Start Up je kľúčový nástroj Programu podnikateľských partnerstiev (5.3).

7.7 Trilaterálna spolupráca

Trilaterálna spolupráca je účinný nástroj zvyšovania efektívnosti, harmonizácie a koordinácie aktivít donorov v partnerských krajinách, ktorý zároveň umožňuje získanie strategických partnerov pre financovanie. Donorské krajiny využívajú navzájom svoje komparatívne výhody pri poskytovaní rozvojovej pomoci tretím krajinám. SR bude hľadať možnosti realizácie spoločných projektov s partnermi z krajín V4 a inými donormi. Trilaterálna spolupráca je využívaná ako podporný nástroj najmä v Programe rozvojových intervencií (5.1) a v Programe odovzdávania transformačných skúseností (5.2).

7.8 Účelové príspevky do medzinárodných organizácií

Odborné a administratívne kapacity vybraných multilaterálnych organizácií (napr. UNDP, EBOR, a pod.) bude SR využívať prostredníctvom bilaterálnej spolupráce s uvedenými inštitúciami. Tieto aktivity slúžia na realizáciu priorít rozvojovej politiky SR a pomáhajú budovať kapacity a tým zvyšovať konkurencieschopnosť participujúcich slovenských subjektov v rozvojových krajinách. V súčasnosti patrí do tejto kategórie Nástroj spolupráce SR a UNDP a Fond technickej spolupráce SR a EBOR.

7.8.1 Nástroj spolupráce SR a UNDP

Nástroj spolupráce SR a UNDP nadväzuje na Zverenecký fond UNDP (Slovak-UNDP Trust Fund), ktorý bol vytvorený v roku 2003 a slúžil ako podporný nástroj rozvojových aktivít SlovakAid, ako aj pri tvorbe samotného systému a kapacít slovenskej ODA a na program Verejné financie pre rozvoj, ktorého implementácia bola spustená v roku 2009. Od roku 2014 bude Nástroj spolupráce SR a UNDP zacielený na podporu zavádzania programového prístupu, zapojenie súkromného sektora a územnej samosprávy do rozvojovej spolupráce, zapájanie slovenských expertov do projektov UNDP, zvyšovanie efektívnosti a transparentnosti a budovanie kapacít SlovakAid. Aktivity v rámci tohto nástroja budú riadené spoločne MZVaEZ SR, MF SR a UNDP.

Nástroj spolupráce SR a UNDP bude využívaný v systéme SlovakAid najmä v Programe rozvojových intervencií (5.1), Programe odovzdávania transformačných skúseností (5.2), Program podnikateľských partnerstiev (5.3) a Programe budovania kapacít (5.8).

7.8.2 Fond technickej spolupráce SR a EBOR

Fond technickej spolupráce medzi SR a EBOR (ďalej fond) realizuje MF SR od júla 2009. Ide o viazaný fond, ktorý je určený na financovanie technickej pomoci slovenských subjektov s cieľom pomôcť transformujúcim sa krajinám pri ich prechode na trhové hospodárstvo. Prioritou je zabezpečiť, aby sa naplno rozvinula spolupráca v rozvojových krajinách medzi EBOR na jednej strane a slovenskými podnikateľskými subjektmi a miestnou územnou samosprávou SR na strane druhej.

Fond technickej spolupráce SR a EBOR bude využívaný v systéme SlovakAid najmä v Programe rozvojových intervencií (5.1), Programe odovzdávania transformačných skúseností (5.2.), v Programe podnikateľských partnerstiev (5.3) a v Programe budovania kapacít (5.8).

7.9 Úvery s grantovým elementom

SR sa na pôde OECD zaviazala aplikovať „Princípy a pravidlá na ochranu postupov udržateľného financovania pri poskytovaní štátom podporovaných úverov krajinám s nízkymi príjmami“, ktoré vychádzajú z iniciatívy MMF a SB poskytovať verejným subjektom v najchudobnejších krajinách úvery s určitou mierou zvýhodnenia (tzv. grantová zložka úveru). Grantovú zložku, ktorá sa pohybuje v minimálnej výške 35%, je možné vykázať ako oficiálnu rozvojovú pomoc. S cieľom podporiť rozvoj krajín s nízkymi príjmami a v súlade s pravidlami OECD navrhne MZVaEZ SR v spolupráci s MF SR a EXIMBANKOU SR schému štátnej podpory exportu, ktorá bude zahŕňať aj úvery s grantovým elementom. Tieto budú dôležitým nástrojom Programu podnikateľských partnerstiev (5.3).

7.10 Finančné príspevky

Finančné príspevky sú využívané najmä v Programe humanitárnej pomoci (5.4), v Programe vysielania rozvojových pracovníkov a civilných expertov do rozvojových krajín (5.6), v Programe budovania kapacít (5.8) a čiastočne aj v Programe rozvojových intervencií (5.1). V prípade Programu humanitárnej pomoci ide o finančné príspevky medzinárodným organizáciám, do multilaterálnych fondov, fondov vlád krajín postihnutých humanitárnou udalosťou ako aj slovenským subjektom zasahujúcim v krízových oblastiach. V prípade Programu budovania kapacít ide najmä o financovanie činnosti a aktivít strešných organizácií združujúcich priamych rozvojových aktérov.

7.11 Nástroj financovania štipendií

Nástroj slúži na financovanie štipendií na slovenských verejných vysokých školách a financovanie štipendií na vysokých školách v partnerských krajinách. Počnúc akademickým rokom 2014-2015 pristupuje MZVaEZ SR a MŠVVaŠ SR k užšiemu vymedzeniu teritoriálneho a sektorového zamerania pri implementácii tohto nástroja. Počet partnerských krajín sa zníži z 35 na 12 a dôraz bude kladený na súlad vybraných študijných odborov s prioritnými sektormi SlovakAid pre jednotlivé partnerské krajiny.

Mechanizmus financovania štipendií v partnerských krajinách bude zadefinovaný a nastavený na základe skúseností tradičných donorov ako súčasť koncepcie k Programu vládnych štipendií. Pilotne bude odskúšaný v závislosti od finančných možností vo vybranej partnerskej krajine a v prípade efektívnosti implementovaný postupne v ďalších krajinách.

Nástroj je súčasťou Programu vládnych štipendií (5.5).

8. Riadiaci mechanizmus

8.1 Legislatívny a strategický rámec

Pri poskytovaní rozvojovej pomoci sa SR riadi zákonom č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. V súlade s odporúčaniami OECD/DAC, vyplývajúcimi z Prístupovej správy SR, a na základe aplikačnej praxe pripraví MZVaEZ SR do konca júna 2015 novelu zákona za účelom odstránenia a úpravy ustanovení, ktoré bránia zvyšovaniu kvality a efektívnosti systému rozvojovej spolupráce SR.

V súlade s legislatívnym nastavením bude strategický rámec tak ako v minulosti tvorený Strednodobou stratégiou rozvojovej spolupráce SR, ktorá určuje smerovanie rozvojovej politiky v strednodobom horizonte a ročnými národnými programami rozvojovej spolupráce SR, ktoré budú upresňovať použitie disponibilných finančných prostriedkov na rozvojovú spoluprácu v jednotlivých rokoch.

Medzi strategické dokumenty týkajúce sa rozvojovej spolupráce SR možno zaradiť aj aktuálnu Národnú stratégiu pre globálne vzdelávanie na roky 2012 – 2016, stratégie spolupráce s jednotlivými programovými krajinami (CSPs), plánovanú Stratégiu multilaterálnej rozvojovej spolupráce SR, plánovanú Stratégiu evaluácie rozvojovej spolupráce SR, plánovanú Stratégiu koherencie politík pre rozvoj a prípadne ďalšie strategické dokumenty vzťahujúce sa na jednotlivé komponenty programu rozvojovej spolupráce SR, ak vznikne potreba ich vypracovania.

Za účelom stanovenia detailných postupov pre implementáciu rozvojovej spolupráce SR MZVaEZ SR pripraví koncepčné dokumenty pre vybrané programy uvedené v časti 5, ktorých realizácia bude podporená internými smernicami MZVaEZ SR.

8.2 Finančný rámec

Implementácia Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2014 – 2018 sa odvíja od objemu disponibilných rozpočtových prostriedkov alokovaných na oficiálnu rozvojovú pomoc (ODA) v štátnom rozpočte. V roku 2012 dosiahla celková ODA SR 60,99 mil. eur, v členení na bilaterálnu ODA 13,85 mil. eur a multilaterálnu ODA 47,14 mil. eur. Bilaterálna ODA sa tak podieľa na celkovej ODA SR 23 %, zatiaľ čo multilaterálna ODA 77 %. Podiel ODA na hrubom národnom dôchodku (HND) v roku 2012 dosiahol úroveň 0,09 %[17].

V r. 2005[18] sa SR ako členský štát EÚ zaviazala k plneniu cieľových hodnôt v oblasti oficiálnej rozvojovej pomoci spočívajúcich v úsilí o dosiahnutí podielu ODA/HND v r. 2010 0,17 % a v r. 2015 0,33 %. SR si uvedomuje potrebu plnenia uvedených cieľových hodnôt prijatých na pôde EÚ, ako aj ostatných medzinárodných cieľových hodnôt týkajúcich sa financovania rozvoja prijatých v rámci OSN. Napriek klesajúcemu celosvetovému trendu

[17] Informácia o oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky za rok 2012, http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_F19230595FFDF23DC1257B97004C99D0_SK/$File/130627_INFO_ODA_2012.pdf

[18] Závery Európskej rady z júna 2005, závery Rady EÚ z mája 2005, uznesenie vlády SR č. 620/2005 .

výdavkov krajín na rozvojovú pomoc v dôsledku pretrvávajúcej hospodárskej a finančnej krízy sa SR v ostatných piatich rokoch podarilo stabilizovať rozpočet na ODA.

SR je odhodlaná postupne plniť stanovené cieľové hodnoty v závislosti od vývoja hospodárskej situácie krajiny a od toho sa odvíjajúcej potreby konsolidácie verejných financií. Cieľom SR je nielen zvyšovať kvantitu poskytovanej oficiálnej rozvojovej pomoci, ale aj jej kvalitu a účinnosť prijímaním reformných opatrení v mechanizme jej poskytovania. Počas platnosti novej strednodobej stratégie sa bude SR usilovať o postupné zvyšovanie rozpočtu ODA SR, najmä jej bilaterálnej časti. Nové finančné zdroje budú použité aj na implementáciu nových nástrojov uvedených v časti 7.

Oficiálna rozvojová pomoc (ODA) nie je jediným zdrojom financií na podporu rozvoja partnerských krajín. Iné formy podpory rozvojových krajín zo strany vlád (tzv. iné oficiálne toky), peňažné zásielky emigrantov (remitancie), rozvojové investície súkromného sektora, verejné zbierky a iniciatívy mimovládneho sektora majú nepochybne rovnako výrazný vplyv na zvyšovanie úrovne a kvality života v partnerských krajinách ako ODA. SR v spolupráci s ostatnými aktérmi rozvojovej spolupráce SR bude sledovať všetky rozvojové toky plynúce zo SR na podporu rozvoja a bude sa snažiť ich podrobne zmapovať. V rámci globálnej rozvojovej agendy sa do popredia dostávajú aj nástroje inovatívneho financovania trvalo udržateľného rozvoja. SR bude venovať pozornosť aj tejto téme prostredníctvom aktívneho členstva v Medzivládnom výbore expertov na financovanie trvalo udržateľného rozvoja, vytvorenom na pôde OSN.

8.3 Spolupráca s aktérmi rozvojovej spolupráce SR, koordinácia a koherencia politík pre rozvoj

Systém rozvojovej spolupráce SR zahŕňa niekoľko aktérov v členení na:

a) Štátna správa a samospráva

b) Mimovládne rozvojové organizácie

c) Akademický sektor

d) Súkromný sektor

e) Národná rada SR a poslanci Európskeho parlamentu za SR

f) Médiá

V zmysle zákona č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci je MZVaEZ SR národným koordinátorom oficiálnej rozvojovej pomoci SR. Zákon zároveň vymedzuje jeho právomoci a povinnosti. Rovnako vymedzuje aj právomoci a povinnosti implementačnej agentúry MZVaEZ SR – Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu. Koordináciu štátnych i neštátnych aktérov umožňuje Koordinačný výbor pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci SR (ďalej len Koordinačný výbor), ktorého členmi sú predstavitelia vybraných ministerstiev, zástupcovia Platformy mimovládnych rozvojových organizácií, Platformy podnikateľov pre zahraničnú rozvojovú spoluprácu, predstavitelia Zahraničného výboru NR SR, Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení, Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory a Združenia miest a obcí Slovenska. Koordinačný výbor je poradným orgánom ministra ZVaEZ SR.

V rámci implementácie tejto strednodobej stratégie bude jednou z hlavných úloh MZVaEZ SR vypracovať Stratégiu koherencie politík pre rozvoj a využiť Koordinačný výbor ako platformu pre presadzovanie jednotného prístupu relevantných rezortov k rozvojovej spolupráci, súčasťou ktorého je aj posilnenie koherencie cieľov rôznych domácich politík s cieľmi politiky rozvojovej spolupráce. Koherencia politík pre rozvoj je jedným zo základných princípov rozvojovej spolupráce SR (viď kapitola 3).

V rozvojovej politike SR by mal narastať význam spolupráce so samosprávou a jej strešnými organizáciami vzhľadom na potenciál využitia ich znalostí a skúseností. Zároveň sa otvára priestor na spoluprácu s regionálnou a miestnou samosprávou v oblasti zvyšovania povedomia o rozvojovej spolupráci SR.

Kľúčovými partnermi MZVaEZ SR pri tvorbe a realizácii rozvojovej politiky sú mimovládne rozvojové organizácie, združené v Platforme MVRO. Vzájomný vzťah je zakotvený v Memorande o porozumení podpísanom medzi MZVaEZ SR a Platformou MVRO v roku 2010.

Nemenej dôležitým partnerom MZVaEZ SR je súkromný sektor a v rámci neho podnikatelia združení v Platforme podnikateľov pre zahraničnú rozvojovú spoluprácu. V súvislosti so zámerom SR podporovať synergie a komplementaritu medzi oficiálnou rozvojovou pomocou a súkromnými investíciami bude význam spolupráce so súkromným sektorom narastať.

Akademický sektor je významným partnerom MZVaEZ SR najmä pri realizácii Národnej stratégie pre globálne vzdelávanie SR 2012 – 2016, pri implementácii projektov v partnerských krajinách v oblasti vzdelávania a pri Programe poskytovania vládnych štipendií.

Spolupráca s Národnou radou SR (prioritne so Zahraničným výborom, Výborom pre európske záležitosti a Výborom pre financie a rozpočet) a slovenskými poslancami Európskeho parlamentu je neoddeliteľnou súčasťou rozvojovej politiky SR najmä z hľadiska získavania politickej i finančnej podpory pre rozvojovú spoluprácu SR. Členovia oboch parlamentov sú zároveň podstatnými mienkotvornými činiteľmi. V nasledujúcom období sa preto bude MZVaEZ SR koncentrovať na zvýšenie ich informovanosti o aktivitách SR v rozvojovej spolupráci ako aj na zvýšenie miery ich angažovanosti na tvorbe a smerovaní rozvojovej politiky.

Aktívne zapájanie médií do rozvojovej spolupráce SR zvyšuje informovanosť slovenskej verejnosti a tým aj transparentnosť rozvojových aktivít. MZVaEZ SR bude pravidelne informovať médiá o výsledkoch slovenských subjektov v rozvojových krajinách s cieľom zvyšovať verejnú podporu pre poskytovanie rozvojovej pomoci. Príležitosťou pre zviditeľnenie cieľov a aktivít rozvojovej politiky bude rok 2015, ktorý bol vyhlásený za Európsky rok rozvojovej spolupráce.

8.4 Monitoring a evaluácia

Monitoring a evaluácia aktivít rozvojovej spolupráce SR sú neoddeliteľnou súčasťou systému rozvojovej spolupráce SR.

Pravidelný **monitoring** poskytuje priebežné informácie o stave plnenia projektov rozvojovej spolupráce a ich porovnanie s vopred stanovenými cieľmi a podmienkami. Jednotlivé bilaterálne projekty monitorujú ZÚ SR v spolupráci so SAMRS a ORPO, prípadne iné inštitúcie zabezpečujúce ich financovanie.

Evaluácia predstavuje systematické a objektívne posúdenie prebiehajúceho alebo ukončeného rozvojového projektu alebo programu, jeho implementácie a výsledkov, a to z hľadiska relevancie, účinnosti, efektívnosti, dopadov a udržateľnosti. Výsledky evaluácie slúžia ako podklad pre rozhodovanie manažmentu o ďalšom teritoriálnom i sektorovom smerovaní rozvojovej spolupráce vrátane alokácie finančných zdrojov. Predmetom evaluácie môžu byť jednotlivé projekty, celá rozvojová intervencia SR vo vybranej partnerskej krajine alebo vo vybranom sektore, alebo napr. aj niektorý z programov uvedených v kapitole 5 tejto stratégie.

V súlade s odporúčaniami OECD/DAC vypracuje MZVaEZ SR do konca júna 2014 Stratégiu evaluácie a monitoringu rozvojovej spolupráce SR spolu s metodickým usmernením pre jej realizáciu. Pri príprave dokumentu bude stavať na doterajších skúsenostiach z realizácie nezávislých externých evaluácií v spolupráci s UNDP v rokoch 2011 – 2013.

Od roku 2014 bude MZVaEZ každoročne alokovať v rámci programu 05T0A finančné prostriedky na evaluáciu rozvojových aktivít SR.

8.5 Vykazovanie a zverejňovanie informácií, transparentnosť

Evidencia a vykazovanie rozvojových tokov SR sú dôležité z hľadiska budovania informačnej databázy potrebnej pre dlhodobé plánovanie rozvojovej spolupráce a zvyšovanie jej kvality, efektívnosti a transparentnosti. V nadväznosti na doterajšiu spoluprácu MZVaEZ SR a MF SR so súkromným dodávateľom bude od r. 2014 spustená on-line aplikácia pre evidenciu a vykazovanie rozvojových tokov SR. Aplikácia bude napojená na Rozpočtový informačný systém a bude v súlade s aktuálnymi smernicami OECD/DAC o štatistickom vykazovaní (formát CRS++). Vykazovanie v uvedenom systéme bude povinné pre ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy, ktoré sa angažujú v rozvojovej spolupráci SR. Napriek tomu, že ostatní aktéri (samosprávy, mimovládne organizácie, nadácie, súkromný sektor, akademický sektor a i.) môžu do systému vkladať údaje na dobrovoľnej báze, je žiaduce, aby tak robili pravidelne vzhľadom na požiadavky výboru OECD/DAC vykazovať všetky rozvojové toky SR ako aj v záujme získania čo najpodrobnejšieho prehľadu o aktivitách SR v partnerských krajinách.

V oblasti transparentnosti rozvojovej spolupráce je zámerom SR zvýšiť rozsah a kvalitu zverejňovaných dát o poskytnutej, realizovanej a plánovanej rozvojovej pomoci v súlade s busanskými záväzkami. Do konca roka 2015 sa SR zaviazala k implementácii spoločného otvoreného štandardu pre elektronické zverejňovanie včasných a komplexných informácií o zdrojoch poskytovaných v rámci rozvojovej spolupráce[19]. Na tento účel MZVaEZ SR využije vyššie uvedený informačný systém pre evidenciu a vykazovanie rozvojových tokov SR. Zároveň bude kontinuálne zvyšovať kvalitu zverejňovaných informácií na webovom sídle MZVaEZ SR a SAMRS.

[19] Para 23 of Busan Outcome Document; http://www.dev-practitioners.eu/fileadmin/Redaktion/Documents/Post-Busan_03_2012/Busan_FINAL_EN.pdf?PHPSESSID=676429f1ff11085f8399f01af656fbbc

8.6 Personálne kapacity MZVaEZ SR a SAMRS

Dlhodobým cieľom MZVaEZ SR je postupne vybudovať tím rozvojových pracovníkov a diplomatov SlovakAid so skúsenosťami v oblasti rozvojovej politiky, projektového riadenia i implementácie projektov v rozvojových krajinách. Tento stav plánuje MZVaEZ SR dosiahnuť vytvorením stabilného systému rotácie diplomatov a rozvojových pracovníkov medzi MZVaEZ SR, agentúrou (SAMRS) a zastupiteľskými úradmi SR v príslušných rozvojových krajinách, resp. stálych misiách pri medzinárodných organizáciách. Dosiahnutie takéhoto cieľového stavu je aj jedným z odporúčaní Výboru pre rozvojovú pomoc OECD/DAC (súčasť prístupovej správy SR do DAC zo septembra 2013). Uvedený model bude perspektívne implementovaný v programových krajinách.

Rozvojoví diplomati na vybraných ZÚ sa budú primárne podieľať na aktivitách spojených s projektovým cyklom (výber a špecifikácia slovenských rozvojových priorít v partnerskej krajine, výber projektov, ich monitorovanie a evaluácia), na zabezpečovaní kontaktov s vládnymi inštitúciami a miestnymi samosprávami a na donorskej koordinácii a spolupráci s delegáciou EÚ v krajine. Popri zabezpečovaní projektového cyklu sa od rozvojového diplomata očakáva aj aktívna účasť na príprave a implementácii mikrograntov a projektov programu CETIR a zapájania podnikateľských subjektov SR do rozvojovej spolupráce.

Výsledkom takto nastaveného rotačného systému bude perspektíva kariérneho a odborného rastu pracovníkov SAMRS/ORPO, zvýšenie ich motivácie, posilnenie odbornosti, skvalitnenie výkonu a tým aj dlhodobá stabilizácia personálneho zabezpečenia slovenskej ODA.

9. Logická matica pre analýzu cieľov a indikátorov

Viď tabuľka na nasledujúcich stranách.

Cieľ - Skvalitnenie mechanizmu rozvojovej spolupráce	Výsledok	Cieľový termín	Zodpovedné rezorty	Indikátor
1. Efektívne nastavenie legislatívneho rámca	Novelizácia zákona č.617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci a o doplnení zákona č.575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov	2016	MZVaEZ SR	Schválenie návrhu novelizovaného zákona v NR SR
	Novelizácia výnosov č. 134/2011 a č.135/2011	2016	MZVaEZ SR	Schválenie návrhov novelizovaných výnosov príslušnou stálou pracovnou komisiou Legislatívnej rady vlády SR
2. Kvalitné nastavenie strategického rámca	CSP pre Afganistan a CSP pre Moldavsko vypracované	2014	MZVaEZ SR	Zohľadnenie konzultácií s kľúčovými aktérmi aktívnymi v Afganistane a v Moldavsku Schválenie návrhu CSP pre Afganistan a schválenie návrhu CSP pre Moldavsko vedením MZVaEZ SR
	Národná stratégia globálneho vzdelávania na roky 2017 – 2021vypracovaná	2016	MŠVVaŠ SR a MZVaEZ SR	Schválenie návrhu Národnej stratégie globálneho vzdelávania na roky 2017 – 2021 vládou SR
	Stratégia multilaterálnej rozvojovej spolupráce SR vypracovaná	2015	MZVaEZ SR a MF SR	Schválenie návrhu Stratégie multilaterálnej rozvojovej spolupráce SR vládou SR
	Koncepcia k Programu odovzdávania transformačných skúseností vypracovaná	2014	MZVaEZ SR	Zohľadnenie vyhodnotenia predchádzajúcich aktivít Schválenie návrhu koncepcie k Programu odovzdávania transformačných skúseností
	Koncepcia k Programu vládnych štipendií vypracovaná	2015	MZVaEZ SR a MŠVVaŠ SR	Zohľadnenie vyhodnotenia predchádzajúcich aktivít Schválenie návrhu koncepcie k Programu vládnych štipendií vládou SR
3. Posilnenie finančného rámca	Zvýšený objem bilaterálnej ODA v závislosti od vývoja ekonomickej situácie v SR	každoročne	MZVaEZ SR a relevantné ÚOŠS	Percentuálny nárast ODA SR v porovnaní s predošlým kalendárnym rokom
4. Posilnenie koherencie politík pre rozvoj	Aktívne zapájanie rezortov do práce Koordinačného výboru	každoročne	MZVaEZ SR	Počet rokovaní Koordinačného výboru, 3x ročne
	Stratégia koherencie politík pre rozvoj vypracovaná	2016	MZVaEZ SR a iné rezorty	Schválenie stratégie koherencie politík pre rozvoj vládou SR
5. Zvýšenie zapojenia aktérov do rozvojovej spolupráce SR	Podnikatelia zapojení do projektov SlovakAid	každoročne	MZVaEZ SR	Počet podnikateľov zapojených do aktivít SlovakAid vrátane partnerstiev s inými aktérmi, 5 ročne
	Mestá a obce zapojené do projektov SlovakAid	každoročne	MZVaEZ SR	Počet miest a obcí zapojených do aktivít SlovakAid vrátane partnerstiev s inými aktérmi, 2 ročne
	Poslanci NR SR a Európskeho parlamentu zapojení do rozvojovej spolupráce SR	každoročne	MZVaEZ SR	Počet podujatí za účasti poslancov NR SR a Európskeho parlamentu, 2x ročne
	Slovenské subjekty zapojené do rozvojových projektov spolufinancovaných z grantov EK	každoročne	MZVaEZ SR	Počet projektov spolufinancovaných z grantov EK, v ktorých sú zapojené slovenské subjekty, 5 ročne
	Slovenské subjekty zapojené do rozvojových projektov v rámci medzinárodných finančných inštitúcií	každoročne	MF SR	Počet projektov v rámci medzinárodných finančných inštitúcií, do ktorých sa zapojili slovenské subjekty, 5 ročne
	Kontaktné miesto pre podnikateľský sektor vytvorené	2015	MF SR, MZVaEZ SR a SARIO	Kontaktné miesto poskytuje konzultácie o podnikateľských príležitostiach v rozvojových krajinách poskytovaných medzinárodnými finančnými inštitúciami záujemcom na dennej báze

Cieľ - Skvalitnenie mechanizmu rozvojovej spolupráce	Výsledok	Cieľový termín	Zodpovedné rezorty	Indikátor
6. Skvalitnenie monitorovania a evaluácie	Stratégia monitorovania a evaluácie vypracovaná	2014	MZVaEZ SR	Schválenie návrhu strategického dokumentu k monitorovaniu a evaluácii vedením MZVaEZ SR
	Evaluácie realizované na základe schválenej stratégie	každoročne	MZVaEZ SR	Realizované evaluácie 2x ročne
7. Zlepšenie štatistického vykazovania rozvojových tokov SR	Aktivácia online systému pre evidenciu a vykazovanie rozvojových tokov SR	2014	MZVaEZ SR	Dáta o rozvojových tokoch SR zasielané do OECD sú v súlade s požiadavkami OECD/DAC
8.Zvýšenie transparentnosti v súlade so záväzkami z Busanu	Spoločný otvorený štandard pre zverejňovanie informácií implementovaný	2015	MZVaEZ SR	Zverejňovanie komplexných a aktuálnych informácií na webovom sídle MZVaEZ SR/SAMRS v súlade s otvoreným štandardom
9. Posilnenie personálnych kapacít štátnej správy v oblasti rozvojovej spolupráce	Rotačný mechanizmus diplomatov a rozvojových pracovníkov MZVaEZ SR/SAMRS zavedený	2015	MZVaEZ SR	Vyslanie rozvojových diplomatov na ZÚ SR vo všetkých 3 programových krajinách
	Pilotný vzdelávací program zamestnancov štátnej správy a územnej samosprávy vytvorený	2014, následne každoročne po vyhodnotení pilotnej aktivity	MZVaEZ SR	Vzdelávací program - dokument schválený Diplomatickou akadémiou MZVaEZ SR Zohľadnenie konzultácií o potrebách s kľúčovými aktérmi Počet vzdelávacích aktivít, 1 (časová dotácia 30 hodín) Počet absolventov vzdelávacieho programu, 25 ročne
10.Zefektívnenie implementačného rámca	Nové nástroje bilaterálnej rozvojovej spolupráce (blokové dotácie, start-up, úvery s grantovým elementom, dodávanie tovarov a služieb) pripravené a schválené	Priebežne	MZVaEZ SR	Zavedenie nových nástrojov Implementácia nových nástrojov v praxi
	Príručka k prierezovým témam rozvojovej spolupráce vypracovaná	2015	MZVaEZ SR	Vypracovaná príručka (publikácia /dokument) a jeho zverejnenie na webovom sídle SAMRS/MZVaEZ SR Aplikácia príručky v rámci projektového cyklu
11. Zvýšenie podpory verejnosti pre aktivity SlovakAid a globálne témy	Podujatia určené verejnosti zorganizované	každoročne	MZVaEZ SR	Počet podujatí organizovaných pre verejnosť, 4x ročne
	Médiá zapojené do aktivít SlovakAid	každoročne	MZVaEZ SR	Výsledky prieskumu verejnej mienky (napr. Eurobarometer) potvrdzujúce podporu aktivít SlovakAid zo strany slovenskej verejnosti

Zoznam skratiek

CETIR	Centrum pre odovzdávanie skúsenosti z integrácie a reforiem
CRS ++	Systém OECD pre vykazovanie rozvojovej pomoci (Creditor Reporting System)
CSP	Stratégia rozvojovej spolupráce s partnerskou krajinou (Country strategy paper)
DCI	Nástroj rozvojovej spolupráce (Development Cooperation Instrument)
EBOR	Európska banka pre obnovu a rozvoj (European Bank for Reconstruction and Development)
EDF	Európsky rozvojový fond (European Development Fund)
EIB	Európska investičná banka (European Investment Bank)
EIDHR	Európsky nástroj pre demokraciu a ľudské práva (European Instrument for Democracy and Human Rights)
EK	Európska komisia
ENI	Nástroj európskeho susedstva (European Neighbourhood Instrument)
FAO	Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (UN Food and Agriculture Organization)
HND	Hrubý národný dôchodok
IAEA	Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu (International Atomic Energy Agency)
IBRD	Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development)
IDA	Medzinárodné združenie pre rozvoj IDA (International Development Association)
ILO	Medzinárodná organizácia práce (International Labour Organisation)
IPA	Nástroj predvstupovej pomoci (Instrument for Pre-Accession Assistance)
LDC	Najmenej rozvinutá krajina (Least developed country)
MDGs	Miléniové rozvojové ciele (Millenium Development Goals)
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
MF SR	Ministerstvo financií SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MMF	Medzinárodný menový fond
MO SR	Ministerstvo obrany SR
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MZVaEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
MVO	Mimovládne organizácie
MVRO	Mimovládne rozvojové organizácie
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NATO	Organizácia Severoatlantickej zmluvy (North Atlantic Treaty Organization)
ODA	Oficiálna rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organization for Economic Cooperation and Development)
OECD DAC	Výbor OECD pre rozvojovú pomoc (Development Assistance Committee)

OSN	Organizácia Spojených národov (United Nations)
ORPO	Odbor rozvojovej a humanitárnej pomoci
SAMRS	Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
SB	Svetová banka (World Bank)
ÚJD	Úrad jadrového dozoru
UNDP	Rozvojový program OSN (UN Development Programme)
UNESCO	Organizácia OSN pre vzdelanie, vedu a kultúru (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation)
ÚNMS SR	Úrad pre normalizáciu, meteorológiu a skúšobníctvo SR
ÚPV	Úrad priemyselného vlastníctva SR
V4	Vyšehradská štvorka
WHO	Svetová organizácia zdravia (World Health Organisation)
ZÚ SR	Zastupiteľský úrad Slovenskej republiky